

*І. В. Юхновський,
аспірант кафедри економічної теорії,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Обґрунтовано необхідність та базові принципи державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності. Досліджено основні види стратегій та окреслено перспективні напрями державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності. Проаналізовано економічну доцільність та перспективи використання стимулюючих інструментів податково-бюджетної та грошово-кредитної політик.

The necessity and basic principles of public regulation of innovation-investment activity were grounded. Main types of strategies were studied and long-term directions were specified of the innovation-investment activity public regulation. An economic practicability and prospects of usage of incentive instruments of fiscal and monetary policies were analyzed.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна діяльність, інноваційно-інвестиційна політика, стратегія державного регулювання, податковий мультиплікатор, теорія податкового навантаження Лаффера, податково-бюджетні та грошово-кредитні інструменти.

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується утвердженням інновацій як найважливішого чинника суспільного відтворення, здатного забезпечити сталий економічний розвиток на основі досягнення конкурентоспроможності країни. Сьогодні основним пріоритетами розвитку стає прискорений інноваційний розвиток, перехід до стратегії економіки, що базується на знаннях. Відтак, досягнення сталого економічного розвитку вимагає розробки та впровадження державної інноваційно-інвестиційної стратегії та відповідного механізму стимулювання та фінансування. Основним завданням парадигми поступу України має бути перехід від екстенсивного типу розвитку до якісно нового, ефективного інноваційного типу розвитку. Становлення ринкової економіки відбувається на тлі недоліків спадщини адміністративно-командної системи — витратне, низькоефективне господарювання, що в умовах жорсткої міжнародної конкуренції та дефіциту інвестиційних ресурсів є неконкурентоспроможним. Тому в умовах фор-

мування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку актуалізується проблема розробки та проведення активної державної інноваційно-інвестиційної політики, яка стає основою системи регулювання економіки, спрямованою на створення умов стабільного соціально-економічного розвитку. В умовах фінансово-економічної кризи ці проблеми проявляються ще в більш гострій формі.

Аналіз останніх джерел та публікацій засвідчує, що проблемам формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку вітчизняної економіки та дослідженню механізму державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності приділено увагу вітчизняних дослідників: В. Александрова, Л. Антонюк, Ю. Бажал, Т. Воронкова, А. Гальчинський, М. Денисенко, І. Знаменський, О. Лапко, А. Музиченко, В. Осецький, А. Переседа, А. Поручник, І. Сільченко, Г. Фролова та інші. Водночас, потребує подальшого дослідження розробка інноваційної політики, стратегічних орієнтирів, принципів та методів державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяль-

ності в контексті відтворення національного інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки.

Метою дослідження є обґрунтування необхідності, дослідження існуючих проблем, принципів, стратегій та основних дієвих інструментів державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Внаслідок пасивної інвестиційної політики інвестиційний клімат в Україні залишається малопривабливим. По-перше, дається взнаки політична і правова нестабільність; по-друге, не створено сталих мотивацій активізації прозорої господарської діяльності; по-третє, не дотримуються права й інтереси інвестора; по-четверте, відсутні конкурентоспроможні організаційні форми інвестиційної діяльності (ФПГ, ТНК); по-п'яте, існує висока частка тіншового сектору економіки.

На думку вітчизняних дослідників, проблема активного державного регулювання інноваційного розвитку актуалізується у зв'язку з загостренням глобальних екологічних, соціальних, ресурсних проблем людства [1, с. 36]. Адже вищезазначені проблеми потребують вирішення шляхом підвищення ефективності виробництва, зменшення відходів та викидів шкідливих речовин, екологізації виробництва, що є можливим за рахунок постійного проведення НДДКР та впровадження досягнень науки і техніки. Відтак, інноваційний розвиток, генерація та впровадження інновацій з огляду на нагальні проблеми людства має довгостроковий постійний пріоритет. Необхідною умовою успішного переходу до етапу інноваційного розвитку є послідовне виконання попередніх етапів, які базуються на досягненні обов'язкових дванадцяти базисних показників конкурентоспроможності країни, з яких на першому етапі має бути чотири (достатній рівень інституціональних перетворень, інфраструктура, стабільність макроекономічних показників, здоров'я нації й початкова освіта) [2, с. 104].

Важливість формування та здійснення інноваційної політики держави підтверджується необхідністю активізації іноземного інвестування з метою розширення джерел інноваційно-інвестиційного потенціалу. В документах конференції ООН з торгівлі та розвитку зазначається, що "...значення прямих інвестицій для розвитку в останні роки стрімко зросло. В сучасних умовах вони розцінюються як інструмент, який дає змогу інтегрувати економіку різних країн на рівні виробництва у світову економіку, завдяки наданню цілому ряду активів, включаючи капітал, технологію, управлінські здібності та навички, доступ до іноземних ринків. Ці інвестиції стимулюють також наро-

щування технологічного потенціалу в інтересах розвитку виробництва і підприємництва в широких рамках національної економіки через зміцнення прямих і зворотних зв'язків" [3].

Таким чином, від ефективності інвестиційної політики держави залежить стан виробництва, положення та рівень технічного оснащення основних фондів підприємств, можливості структурної перебудови економіки, рішення соціальних та екологічних проблем.

Необхідність державного регулювання інноваційно-інвестиційного процесу потрібна, оскільки:

1) існує потреба налагодження джерел фінансування НДДКР та здійснення інновацій. Малі та середні підприємства не мають значних ресурсів для здійснення інноваційної діяльності, а великі підприємства не завжди її здійснюють. Тому держава, що володіє значними фінансовими ресурсами та інструментами регулювання фінансового ринку повинна активно впроваджувати інноваційно-інвестиційну політику;

2) імплементація інновацій може принести набагато більший результат, при їх застосуванні на макрорівні. Натомість їх використання лише на макрорівні не дасть оптимального результату. Крім того ризик дублювання НДДКР при їх здійсненні на макрорівні призводить до зростання витрат на інновації, а тому знижує їх ефективність [4];

3) НДДКР та генерація нововведень потребує висококваліфікованих кадрів. Відтак, потрібним є налагодження зв'язку ланцюгу наука — виробництво, який відповідно має бути сформований і контрольований державою;

4) певні інноваційні процеси не можуть бути впроваджені на комерційній основі або можуть, але лише на державному рівні (екологія, національна оборона, освіта, ВПК);

5) для забезпечення отримання переваг від інноваційної діяльності та захисту об'єктів інтелектуальної власності необхідним є державне регулювання в контексті використання патентно-ліцензійних механізмів;

6) висока вартість нових видів продукції та послуг часто робить їх недосяжними для масового споживача. Це безпосередньо пов'язано з високими витратами на початкових етапах інноваційного циклу, на стадії освоєння нововведень. Відсутність зовнішньої "підкачки" платоспроможного попиту може викривити реальну потребу та загальмувати розповсюдження інновацій, що мають важливе значення для економіки в цілому [4].

Таким чином вищезазначені "відмови ринкового механізму" в сфері інноваційно-інвестиційної діяльності повинні бути компенсовані активно та зваженою державною політикою.

Згідно зі Законом України "Про інноваційну діяльність" [5], голов-

ною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва й реалізації нових видів конкурентоздатної продукції. Водночас, згідно Закону України "Про інвестиційну діяльність" [5], державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики.

Закон України "Про інноваційну діяльність" також зазначає, що державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом:

— визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального та місцевого рівнів;

— формування й реалізації державних, галузевих, регіональних та місцевих програм;

— створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки виконання інноваційних проєктів;

— встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;

— підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

У науковій літературі державна інвестиційна політика трактується як комплекс правових, адміністративних, економічних заходів держави, спрямованих на поширення та активізацію інвестиційних процесів [6]. Державна інвестиційна політика повинна бути спрямована на створення сприятливих нормативно-правових та господарських умов для інвестування в основний капітал, формування підприємствами та організаціями необхідних фінансових засобів для інвестиційного розвитку [7, с. 109].

Основними принципами державної інноваційної політики згідно Закону України "Про інноваційну діяльність" є:

— орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;

— визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;

— формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;

— створення умов для збереження, розвитку й використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;

— забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;

— ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка під-

приємництва у науково-виробничій сфері;

— здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захист вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;

— фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;

— сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;

— інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;

— підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Водночас вітчизняні дослідники визначають такі принципи здійснення національної інноваційної політики [8, с. 9]:

— пріоритет інновацій над традиційним виробництвом;

— забезпечення свободи наукової та науково-технічної творчості, правової охорони інтелектуальної власності;

— сприяння розвитку конкуренції в науковій сфері;

— економічність інноваційних процесів; концентрація ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки;

— достатність та обмеженість пріоритетних напрямів;

— гнучкість інноваційної політики;

— інтеграція науки, освіти та підприємницької діяльності;

— забезпечення розвитку інноваційного підприємництва в регіонах через передачу певних прав і обов'язків на регіональний рівень;

— масштабність;

— сприяння розвитку міжнародного наукового співробітництва.

Реалізація інноваційної політики дозволить вирішити двоєдине завдання: максимально задовольняти потреби суспільства і при цьому витрати обмежені виробничі ресурси [9]. Так у світі існує дві основні моделі інноваційної політики, які залежать від головного вектору її руху.

Перша — це інноваційна політика, орієнтована на виконання науково-технічних проєктів та програм загальнонаціонального значення. Головною їхньою метою є сприяння розвитку галузей пріоритетного значення. А друга — орієнтована на поширення науково-технічних знань. Відповідно, вітчизняний дослідник Т. Захарова залежно від інноваційної політики, яку провадить держава, розділила на три групи країни світу:

— Країни, орієнтовані на лідерство в науці, реалізацію великих цільових проєктів, що охоплюють всі стадії інноваційного циклу, причому значна частка науково-інноваційного потенціалу припадає на військову сферу: США, Велика Британія, Франція.

Рис. 1. Стратегії державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності

Авторська розробка.

— Країни, що створюють сприятливий інноваційний клімат для покращення ведення бізнесу та здійснення економічної діяльності: Німеччина, Швеція і Швейцарія.

— Країни, які стимулюють нововведення шляхом розвитку інноваційної структури та опанування досягненнями світового науково-технічного прогресу, поєднуючи науку та виробництво: Японія та Південна Корея.

Державна інноваційно-інвестиційна політика повинна здійснюватися дієвими та прийнятними методами. Під методами державного регулювання розуміється упорядковане застосування державою системи заходів та прийомів, котрі сприяють інноваційному розвитку усіх секторів економіки [10]. Стратегія державного регулювання в системі формування інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки може бути: централізована (активне державне втручання в інвестиційний процес та інвестування через державне замовлення, тобто держава — розробник національних інвестиційних проектів та активний інвестор); децентралізована (втручання держави в інноваційно-інвестиційну сферу шляхом створення умов для здійснення інновацій та інвестицій за допомогою використання інструментів переважно грошово-кредитної та податково-бюджетної політик); змішане (симбіоз методів централізованої та децентралізованої стратегії) (рис. 1).

Відтак стратегія державного управління, залежно від її мети, повинна опиратися на основні методи державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності.

На нашу думку, найбільш дієвими інструментами державного регулювання інноваційно-інвестиційної динаміки є важелі податково-бюджетної та грошово-кредитної політик держави.

Стимулювати інноваційно-інвес-

тиційну діяльність слід передовсім за допомогою фінансово-економічних методів — бюджетного фінансування, надання податкових пільг, застосування пришвидшеної амортизації тощо. Це пов'язано з тим, що застосування фінансових важелів регулювання підприємницької діяльності має найшвидший вплив та найвідчутніше впливає на фінансові результати господарювання (в тому числі на прибуток), а вони є основними показниками ефективності інвестиційної діяльності.

На основі аналізу формування та реалізації державної інноваційної політики в розвинених країнах існують такі основні інструменти державної фінансової підтримки інноваційної діяльності:

— інструменти прямого впливу (державне замовлення, пільгове кредитування, надання цільових грантів тощо);

— інструменти податкового впливу (надання фіскальних преференцій для виконавців досліджень і розробок (ДІР));

— надання ризикового капіталу (пряме інвестування державних коштів у підприємства, що здійснюють ДІР);

— надання фінансових гарантій за кредитами та цінними паперами.

У практиці формування та реалізації державної інноваційної політики найбільшої популярності набули перші два види.

Так, в Австрії, Бельгії, Норвегії, Ізраїлі, Іспанії, Італії, Португалії, США, Угорщині запроваджені податкові знижки, обсяг яких визначається як певний відсоток від обсягу витрат підприємства на ДІР у поточному році. При цьому в Угорщині така норма складає 200 %, в Австрії оподаткований прибуток підприємства додатково зменшується ще на 35 % від обсягу витрат на ДІР, що перевищують середній рівень цих витрат

за попередні три роки (для останніх ставка складає 25 %).

Маніпулювання ставками податків — не єдиний метод стимулюючої (обмежувальної) політики держави. Ще одним надзвичайно потужним механізмом у цьому сенсі є податкові пільги.

Особливо актуальним напрямком розвитку пільгових механізмів оподаткування її розвинених країнах сьогодні вважається стимулювання інвестицій в регіони та вкладень у передмістя [11, с. 96]. Дуже поширені пільги на реконструкцію і модернізацію виробництва, застосування яких обмежується кордонами економічно відсталих регіонів. Так, у Великій Британії, Бельгії, США стимулюється розвиток високотехнологічних виробництв у районах із застарілою індустріальною структурою. Німеччина надає великі податкові пільги фірмам, що інвестують свої капітали у східні землі.

Податкові пільги мають надаватися підприємствам, які дотримуються державних умов щодо пріоритетного розвитку промисловості, а саме: реалізують продукцію на експорт, впроваджують інновації, демонструють кращі показники ефективності господарювання, забезпечують високу якість продукції.

Вищезазначеним країнам успіх забезпечили три фактори розвитку: ефективна інвестиційна політика, створення інноваційної інфраструктури та забезпечення розвитку кадрового потенціалу науково-інноваційної сфери.

Дійовим методом стимулювання поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання є застосування податкових відстрочок та розстрочок. У вигляді правових заходів урядом інколи застосовуються списання нарахованих пені і штрафів з метою стимулювання розвитку галузей народного господарства.

Досить потужним механізмом стимулювання технологічного оновлення є і застосування пришвидшеної амортизації. В Україні пришвидшену амортизацію було задекларовано згідно з Законом "Про оподаткування прибутку підприємств". Однак її можна було застосувати лише до третьої групи основних фондів. Водночас найбільш високотехнологічні види машин та устаткування (наприклад, комп'ютерна техніка і таке інше) до цієї групи не належать.

Водночас слід повністю або частково звільнити від податків прибуток, що реінвестується, та запровадити "податкові канікули" на повернення підприємством інвестиційного кредиту (прибутки, що використовуються на повернення кредиту, не повинні оподатковуватися). Кошти, отримані підприємствами завдяки пільговому оподаткуванню, мають акумулюватися на їхніх спеціальних інвестиційних рахунках.

За кейнсіанською теорією зменшення податкових ставок позитивно впливає на економіку, а зокрема і інвестиційні процеси, але найбільший ефект воно має за фази спаду:

1) при ↓ податкових ставок відбувається дохід, що спричинить збільшення сукупного попиту, а це в свою чергу призведе до зростання виробництва, пропозиції на ринку товарів та послуг;

2) з огляду впливу ↓ податкових ставок на мультиплікатор інвестицій, то: $m = \frac{1}{1 - c'(1-t)}$, де t — податкова ставка, отже це теоретично має призвести до зростання величини мультиплікатора інвестицій, а тому й віддачі (збільшення величини доходів) від здійснення інвестицій.

Однак, при зменшенні податкових ставок потрібно зважати на те, що за теорією податкового навантаження Лаффера оптимальним рівнем податкового навантаження є 32—35% (хоча в Україні ставки оподаткування нижчі). Це саме той рівень, за якого спостерігається оптимальне співвідношення податкових надходжень до держбюджету, а підприємницький сектор продовжує здійснювати свою діяльність. Якщо ж відбудеться зменшення даного рівня, то воно буде невиправданим з погляду оптимальності, бо хоч ділова активність підприємців зростає, і збільшиться пропозиція, однак більшою мірою зменшаться доходи держбюджету і в цілому для економіки це буде більш негативним наслідком ніж позитивним.

В Україні були розроблені кроки щодо зменшення податкового навантаження, вони були висвітлені у Стратегії податкових реформ 2006-2010 роках, однак жоден крок не був виконаний.

Відповідно до положень Концепції реформування податкової системи мало здійснюватися трьома етапами: на першому етапі (протягом 2007 року) передбачалося проведення заходів, спрямованих на подолання основних недоліків податкової системи, розроблення та ухвалення Податкового кодексу; на другому етапі (2008—2012 роки) передбачається реалізація положень Податкового кодексу для створення сприятливого середовища сталого економічного зростання на інвестиційно-інноваційній основі; на третьому етапі (2013—2015 роки) передбачається поглиблення реформування податкової системи з урахуванням досягнутого соціально-економічного рівня розвитку держави [12, с. 49].

Теоретично зменшення податкового навантаження може покращити економічну ситуацію та досягти бажаних цілей, однак є декілька перешкод, що можуть стати цьому на заваді:

— по-перше, очікувана детініза-

ція економіки та розширення бази оподаткування може не відбутися, оскільки у суб'єктів економічної діяльності, що знаходилися в "тіні" до зменшення ставок податків, скоріше за все не виникне бажання вийти з неї за нової системи оподаткування;

— по-друге, існує велика загроза збільшення дефіциту державного дефіциту;

— по-третє, для нашої країни характерним є дуже високий рівень інфляції, а зменшення податкового тиску не зупинить її, а навпаки додасть їй нового імпульсу;

— по-п'яте, в багатьох європейських країнах групи Євро-10 рівні податкових ставок є меншими, ніж зазначені в Стратегії податкової реформи, а тому ці країни мають більшу інвестиційну привабливість.

Вагоме місце у стабілізації економіки та формуванні інвестиційного клімату належить грошово-кредитній політиці. Головним суб'єктом грошово-кредитної політики виступає НБУ, який за допомогою ставки рефінансування, норми обов'язкових резервів, операцій на відкритому ринку та валютних інтервенцій впливає на рішення суб'єктів господарювання про доцільність інвестування.

Основними напрямками державної грошово-кредитної політики щодо стимулювання інвестиційних процесів в Україні слід вважати:

— створення правового механізму регулювання економіки за участю фінансово-кредитних установ;

— створення системи законодавчих актів, спрямованих на поєднання фінансових ресурсів, банківського та промислового капіталів, реалізації інвестиційних проектів за рахунок позичкових коштів, гарантування та захист взаємовідносин банків із клієнтами, розширення банківських операцій та послуг на інвестиційному ринку;

— удосконалення системи оподаткування прибутку кредитних установ, які здійснюють фінансування та кредитування інвестиційних проектів;

— розвиток інвестиційних, іпотечних, ощадних та інших банківських установ, що здійснюють інвестиційні операції;

— розвиток інвестиційної діяльності універсальних банків;

— запровадження механізмів стимулювання довгострокового кредитування комерційних банків через їх цільове рефінансування;

— впровадження заходів, які забезпечать розширення участі комерційних банків у створенні фінансово-промислових груп та у приватизаційних процесах; удосконалення системи страхування інвестиційних ризиків комерційних банків.

Якщо застосувати кейнсіанський підхід до аналізу взаємозв'язку інвестицій та процентної ставки в кон-

тексті стимулювання інвестицій, то в Україні складається неоднозначна ситуація. Оскільки як при зменшенні, так і при збільшенні процентної ставки інвестиції зростають. Це свідчить наявність додаткового впливу чинників на інвестиції окрім процентної ставки. До того ж процентна ставка залишається занадто високою, в 3—4 рази більша ніж у розвинених країнах, а це відчутно стримує інвестиційну діяльність з одного боку, а з іншого стимулює іноземні інвестиції (оскільки в Україні більший прибуток на капітал і капітал є дорожчим), та теоретично має обмежувати інфляцію. Якщо проаналізувати дану динаміку, то одразу видно, що темп зростання капітальних інвестицій протягом 1996—2008 рр. постійно зростає, незалежно від зміни облікової ставки. І взагалі залежність капітальних інвестицій від облікової ставки дуже важко прослідкувати, особливо коли темп зростання капітальних інвестицій більший 1, навіть при зростанні облікової ставки. Однак певний зв'язок даних величин все одно існує, оскільки найбільші обсяги зростання капітальних інвестицій у 2002-му та 2007-му рр. 1,74 та 1,50 відповідно спостерігалися, при значному зменшенні рівня облікової ставки, темп зростання якої складав у даних роках 0,50 та 0,89 відповідно (а сама облікова ставка складала відповідно 9,1% та 8%). (табл. 1.). А у 2009-2010 рр. цей зв'язок взагалі не спостерігається, у зв'язку зі світовою економічною кризою, відповідно за 2 роки облікова ставка зменшилася на 25%, а капітальні інвестиції рекордно зменшилися майже на 60%.

Отже, стратегія подальшого реформування банківської системи повинна включати завдання формування інвестиційного капіталу банків через цілу систему важелів, зокрема:

— підвищення ефективності акумулювання грошових коштів юридичних і фізичних осіб та їх трансформації в кредити та інвестиції, тобто налагодження процесу трансформації заощаджень у інвестиції;

— підвищення рівня капіталізації банків шляхом залучення додаткового акціонерного капіталу;

— зміцнення довіри вкладників, інвесторів та інших кредиторів до банків, підвищення фінансової стійкості самих банків;

— спрямування процесів злиття, поглинання та банкрутства кредитних організацій на формування таких структур банківської системи, які відповідали б вимогам поживлення інвестицій та економічного зростання;

— скорочення відпливу капіталу за кордон;

— збільшення прибутковості банківської діяльності через зниження ризиків банківської діяльності;

Таблиця 1. Облікова ставка НБУ та капітальні інвестиції за 1996–2010 рр.

Рік	Облікова ставка НБУ (середнє значення), %	Облікова ставка НБУ (темп зростання)	Капітальні інвестиції, млн грн.	Капітальні інвестиції (темп зростання)
1996	75,1	-	-	-
1997	24,0	0,32	12401,0	-
1998	53,8	2,24	13958,0	1,13
1999	50,7	0,94	17552,0	1,26
2000	30,8	0,61	23629,0	1,35
2001	18,3	0,59	26744,0	1,13
2002	9,1	0,50	46563,0	1,74
2003	7,0	0,77	59899,0	1,29
2004	8,2	1,17	89314,0	1,49
2005	9,5	1,16	111174,0	1,24
2006	9,0	0,95	148972,0	1,34
2007	8,0	0,89	222679,0	1,50
2008	12,0	1,50	272074,1	1,22
2009	11,0	0,92	192878,0	0,71
2010*	9,0	0,82	103294,7	0,54

*9 місяців року. Джерело: підраховано самостійно на основі [13].

— збільшення обсягів операцій банків з цінними паперами;

— відновлення стимулюючої функції податків для суб'єктів господарювання та запровадження сприятливого податкового режиму для інвестицій в капітал банків, враховуючи суспільну потребу в ньому.

Отже, з вищезазначеного слід зробити висновок, що вітчизняна інноваційно-інвестиційна політика повинна:

1) створити належне законодавче забезпечення для ведення інноваційно-інвестиційної діяльності;

2) забезпечити гарантування прав інвесторів та суб'єктів заощадження;

3) провадити політику пільгового оподаткування, за умов направлення прибутку на НДДКР;

4) зменшити рівень корупції та тіньової економіки для мінімізації інвестиційних ризиків;

5) використовувати пільгове кредитування інноваційних проектів у пріоритетних сферах та запроваджувати практику до стимулювання довгострокового кредитування;

6) лібералізувати малий та середній бізнес;

7) гарантувати національні інтереси та національну безпеку за умов приватного інвестування розробки родовищ корисних копалин та природних монополій;

8) провадити активні податково-бюджетну та грошово-кредитну політику держави;

9) ввести ретельний контроль та відповідальність за бюджетним інвестуванням.

Результати дослідження свідчать, що на даному етапі розвитку України утвердження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку в умовах глобалізації потребує активного державного втручання. Проведений аналіз проблем інноваційно-інвестиційної діяльності засвідчив, що пережитки командно-адміністративної системи та нечітка державна політика зумовили слабкий розвиток інноваційно-

інвестиційної діяльності. Відтак, основним завданням держави на даному етапі є завершення розробки та впровадження дієвих формальних та неформальних інститутів інноваційної економіки в контексті забезпечення прозорості, ефективності та конкурентного середовища ведення підприємницької діяльності загалом та здійснення інвестицій зокрема.

У контексті формування джерел відтворення інноваційно-інвестиційного потенціалу, вагомим значення набуває поліпшення інвестиційного клімату, стимулювання трансформації заощаджень в інвестиції та підвищення ефективності інвестиційних процесів є одними з основних напрямів державної політики на сучасному етапі, адже вирішальним фактором піднесення є мобілізація внутрішніх заощаджень в інвестиційний потенціал. Іноземні інвестиції при цьому виконують роль допоміжного джерела структурної перебудови економіки. Пріоритетними завданнями держави також повинні бути впровадження вищих технологічних укладів, подолання розриву між наукою і виробництвом, забезпечення реального трансферу технологій. Крім того, ці процеси повинні відбуватися системно та постійно на основі структурних зрушень в економіці та побудови економіки знань.

Потребує розробки на національному рівні державна стратегія та політика на коротко-, середньо- та довгострокові періоди, що включала б систему стимулювання та контролю інноваційно-інвестиційної діяльності, комплекс заходів з організаційно-економічного і правового забезпечення, створення й ефективного стимулювання інноваційних структур. Відповідно важливу роль у державній стратегії повинні відігравати розробка та реалізація національних інвестиційних проектів та система стимулюючих інструментів узгоджених та взаємодоповнюючих

податково-бюджетної та грошово-кредитної політик.

Література:

1. Сільченко І.А. Інноваційна діяльність: державне регулювання та механізм вдосконалення / І.А. Сільченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — 2009. — № 2 (6). — С. 35—40.

2. Скрипник А.В. Інноваційні перспективи України / А.В. Скрипник // Фінанси України. — 2008. — № 5. — С. 103—114.

3. Поручник А.М., Антонюк А.А. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні. — КНЕУ, 2000. — 171 с.

4. Знаменський І.О. Необхідність державного регулювання інноваційної діяльності / І.О. Знаменський // Збірник наукових праць "Науковий вісник Академії муніципального управління", серія "Економіка". — 2009. — № 6.

5. Офіційна веб-сторінка Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.gov.ua.

6. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: навч. посібник / С.М. Чистов, Т.Ф. Куденко. — К.: КНЕУ, 2000. — 316 с.

7. Музиченко А.С. Державне регулювання інвестиційної діяльності. — К.: Наук. Світ, 2001. — 345 с.

8. Державне регулювання інноваційної діяльності: економічний механізм і його вдосконалення: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.02.03 / О.О. Лапко; НАН України. Ін-т екон. прогнозування. — К., 2000. — 32 с. — укр.

9. Захарова Т.М. Інноваційна політика держави та принципи її регулювання [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://intkonf.org/zaharova-tv-innovatsiyna-politika-derzhavi-ta-printsipi-yiyi-regulyuvannya/>

10. Денисенко М.П. Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні / М.П. Денисенко, Т.Є. Воронкова // Вісник ЖДТУ, серія "Економічні науки". — 2010. — № 1 (51).

11. Черник Д.Г. Основи налогової системи: учебник для вузів / Д.Г. Черник, А.П. Починок, В.П. Морозов. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. — 300 с.

12. Фролова Г.І. Проблеми формування інвестиційного потенціалу України / Г.І. Фролова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — 2010. — № 2 (10). — С. 47—52.

13. Офіційна веб-сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

14. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://cstei.lviv.ua/ua/item/314>.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2010 р.